

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА АРХЕОЛОГІЇ ТА МУЗЕЄЗНАВСТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
з навчальної роботи

«___» _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОРГАНІЗАЦІЯ БАЗ ДАНИХ В МУЗЕЙНІЙ СПРАВІ

для студентів

галузь знань **02 Культура і мистецтво**
спеціальність **027 Музеєзнавство, пам'яткознавство**
освітній рівень **другий (магістрський)**
освітня програма **Музеєзнавство, пам'яткознавство**
вид дисципліни **вибіркова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2019/2020
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: Ляпіна Олена Валеріївна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії Центральної та Східної Європи

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: Ляпіна Олена Валеріївна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії Центральної та Східної Європи

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри археології та музеєзнавства

_____ (Терпиловський Р.В.)

Протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол від « ____ » _____ 20 ____ року № ____

Голова науково-методичної комісії _____ Купчик О. Р.

« ____ » _____ 20 ____ року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – ознайомити студентів з сучасними тенденціями розвитку технології баз даних, акцентуючи увагу на можливостях і способах використання БД в музейній сфері (приміром, для електронного обліку музейних фондів, створення спеціалізованих інформаційних систем для презентації тематичних добірок і колекцій).

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* основи сучасних інформаційних технологій.
2. *Вміти* використовувати стандартне програмне забезпечення для науково-дослідної роботи.
3. *Володіти елементарними навичками* пошуку, класифікації, критики джерел, орієнтуватися у віртуальному інформаційному просторі.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Системи баз даних сьогодні використовуються для автоматизації практично всіх сфер діяльності людини. В 1990-х рр. ці процеси активізуються у сфері культури, зокрема бази даних починають створюватись в музеях, враховуючи специфіку галузі. Документальні і фактографічні, універсальні і спеціалізовані, загальномузейні або ж на основі певної колекції – бази даних поступово стають реальністю і в українських музеях. Розкриваються основні підходи, методики, особливості створення і використання БД у вітчизняних музеях. Аналізуються можливі ускладнення й обмеження при роботі з базами даних.

4. Завдання (навчальні цілі) – ознайомити студентів з актуальними тенденціями технології баз даних, нагальними проблемами музейних спеціалістів: стандартизація форм опису музейних предметів, імплементація міжнародних стандартів роботи з даними, інтеграція даних українських музеїв із міжнародними банками даних. В результаті вивчення дисципліни студенти повинні *засвоїти* модерні принципи науково-дослідної роботи в музеях, *вміти* обирати і працювати з різними видами музейних баз даних відповідно до специфіки музею.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумко- вій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	<i>Знати</i> термінологічно-понятійний апарат дисципліни	<i>Лекція</i>	<i>Контрольна робота 1</i>	5%
1.2	<i>Знати</i> основні типи баз даних, особливості їх впровадження у музейну сферу	<i>Лекція, практичне заняття, самостійна робота</i>	<i>Усне опитування, реферат</i>	10%
1.3	<i>Знати</i> переваги й обмеження БД для електронного обліку музейних предметів	<i>Лекція</i>	<i>Контрольна робота 1</i>	5%
1.4	<i>Знати</i> базові принципи роботи з музейними базами даних	<i>Практичне заняття</i>	<i>Усне опитування, Контрольна робота 2</i>	10%
1.5	<i>Знати</i> законодавчі норми і засади організації робіт щодо створення музейної АІС	<i>Лекція</i>	<i>Контрольна робота 2</i>	10%
2.1	<i>Вміти</i> коректно працювати з вітчизняними музейними БД.	<i>Лекція, практичне заняття</i>	<i>Усне опитування</i>	10%

2.2	<i>Вміти</i> обирати відповідні технології для роботи з текстовими даними і зображеннями.	<i>Практичне заняття</i>	<i>Усне опитування, есе</i>	5%
2.3	<i>Вміти</i> здійснювати пошук в музейних АІС.	<i>Лекція, практичне заняття</i>	<i>Усне опитування, реферат</i>	10%
2.4	<i>Вміти</i> використовувати БД в експозиційній й освітній роботі музею	<i>Практичне заняття</i>	<i>Усне опитування</i>	10%
2.5	<i>Вміти</i> організувати управління музейною БД	<i>Практичне заняття</i>	<i>Усне опитування</i>	5%
2.6	<i>Вміти</i> аналізувати історичний досвід впровадження технологій БД у музейну сферу.	<i>Лекція, самостійна робота</i>	<i>Залік</i>	10%
2.7	<i>Вміти</i> працювати з основними АІС вітчизняних музеїв	<i>Лекція, практичне заняття</i>	<i>Залік</i>	10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7
Знання нормативно-правової бази музейної та пам'яткоохоронної справи, визначеної вітчизняним та міжнародним законодавством, дотримуватись вимог професійної етики.	+		+	+	+		+				+	
Знати та вміти застосовувати інформаційно-комп'ютерні технології у професійній діяльності; передбачати та прогнозувати результат використання інформаційних технологій.		+	+	+		+		+		+		
Організувати роботу з поточного довгострокового і оперативного комплектування музейних предметів, забезпечувати облік та збереження музейних колекцій	+		+		+	+		+			+	+
Розробляти тематику та наукову концепцію експозицій і виставок, готувати тематико-експозиційний та архітектурно-художній проект експозиції.	+	+	+				+	+	+			
Володіння достатніми знаннями в галузях, пов'язаних з організацією збереження, інтерпретації та використання спадщини, що дасть можливість критично аналізувати ситуацію та визначати ключові тенденції розвитку музейництва та пам'яткоохоронної галузі.	+		+			+			+	+	+	+
Застосовувати на практиці методи аналізу діяльності музейної установи для оцінки проблем та їх вирішення, ресурсного потенціалу розвитку музею, перспективних напрямів діяльності		+		+	+				+	+		+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ЗМ1: РН 1.1, 1.3. – 10 балів/6 балів*.
2. Контрольна робота з тем ЗМ2: РН 1.4, 1.5 – 10 балів/6 балів.
3. Реферат 1: РН 1.2 – 9 балів/5 балів
4. Есе 1: РН 2.2 – 3 бали/2 бали
5. Реферат 2: РН 2.3 – 9 балів/5 балів.
6. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ1: РН 1.2, 1.4, 2.1-2.3 – 18 балів/11 балів.
7. Оцінювання роботи під час семінарських занять ЗМ2: РН 1.7, 2.4-2.8 – 21 балів/13 балів.
8. Підсумкове контрольне опитування (залік): РН 2.9, РН. 2.10 – 20/12 балів

*максимальний бал/пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю

- підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання – залік;

- максимальна кількість балів, які може отримати студент – 20 балів;

Оцінюються такі результати навчання студента: знання спеціальної термінології, її коректне застосування, розуміння особливостей процесу інформатизації музейної сфери України і світу, знання правил роботи з новітніми технологіями, вміння адекватно обирати цифрові продукти для реалізації певного завдання, реклами музейної діяльності, розуміння специфіки використання різних форм мультимедійних комп'ютерних систем в сучасних музеях, базові навички роботи зі спеціалізованим програмним забезпеченням для музеїв.

- форма проведення заліку – усна, види завдань – завдання, які потребують розгорнутих відповідей;

- мінімальний пороговий рівень залікової оцінки, за якої залік вважається складеним – **12 балів.**

Необхідна умова допуску до заліку: студент не допускається до заліку, якщо під час семестру набрав менше ніж **48 балів.**

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані під час семінарів (усні опитування); бали, отримані під час модульного контролю (письмова контрольна робота); бали, отримані за самостійну роботу (за підготовку рефератів), а також бали, отримані під час підсумкового контролю (заліку).

(Зразки тестових завдань для модульних контрольних робіт, перелік індивідуальних завдань, питання та завдання підсумкової контрольної роботи див. Навчально-методичний комплекс з даної дисципліни).

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінарські заняття, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1-4, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 5-9.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: семестрове оцінювання (контрольні роботи, усне опитування, реферати, есе) і підсумкове оцінювання (залік).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання – максимум 80 балів; підсумкове оцінювання (залік) – максимум 20 балів).

Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	
--------------------	--------------------	--

Цифрові технології в музеї: історія, теорія, практика			Цифрові технології для роботи з музейними колекціями			Підсумкове оцінювання /залік
40 залікових балів (максимум)			40 залікових балів (максимум)			
<i>Семінарські заняття</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Модульний контроль</i>	<i>Семінарські заняття</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Модульний контроль</i>	
18 (максимум)	12 (максимум)	10 (максимум)	21 (максимум)	9 (максимум)	10 (максимум)	

Упродовж семестру оцінюється робота студента під час кожного семінарського заняття (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінарського заняття студент має можливість досягти від 0 до 3 балів. Критеріями оцінювання роботи студента під час семінарського заняття є:

- Повнота розкриття питання, володіння термінологією 0,5 бала;
- Логіка та аргументованість викладення 0,5 бала;
- Вміння виявляти причинно-наслідкові зв'язки 0,5 бала;
- Використання основної та додаткової літератури 0,5 бала;
- Аналітичні міркування, вміння робити висновки 0,5 бала;
- Культура мовлення 0,5 бала.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання як окремих тем, так і деяких розділів тем програми курсу. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється у формі оцінювання рефератів, есе, модульних контрольних робіт.

Реферат студент подає викладачеві на останньому семінарі кожного Змістового модулю, зокрема Реферат 1, есе (перший тиждень жовтня, другий тиждень листопада) і Реферат 2 (другий тиждень грудня). Критеріями оцінки самостійної роботи (реферата) студента є:

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 8-9 балів;
- тема розкрита неповно, залучення мінімальної кількості джерел 5-7 бали;
- реферат суто компілятивного рівня 3-4 бали;
- розкритий лише окремий аспект, відсутність висновків 1-2 бали.

Критеріями оцінки самостійної роботи (есе) студента є:

- чітко сформульована мета, наявність основних компонентів викладу (тези, аргументи, висновки), логічна побудова, використання основної і додаткової літератури по курсу 3 бали
- Основна теза сформульована нечітко, але є ключові слова, які визначають авторський погляд на проблему, недостатня кількість аргументів, прикладів для доведення авторської позиції 2 бали
- Теза не відповідає запропонованій темі, наведені приклади є невідповідними, порушена логіка викладу, є лише згадки про джерела, відсутні ґрунтовні висновки 1 бал

Теми рефератів, есе з кожного змістового модулю викладач пропонує студентам на першому занятті відповідного модулю: ЗМ1 – початок вересня, ЗМ2 – перша декада листопада.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться **контрольні роботи (МК)**, зокрема Контрольна робота 1 (остання декада жовтня) і Контрольна робота 2 (перша декада грудня). Участь студентів в контрольних заходах обов'язкова. МК проводиться у письмовій формі. Завдання контрольної роботи містить 2 запитання, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 5 балів.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

ПІДСУМКОВЕ КОНТРОЛЬНЕ ОПИТУВАННЯ (ЗАЛІК)

На останній лекції з дисципліни з усього обсягу пройденого і відведеного на самостійну роботу студентів матеріалу проводиться підсумкове контрольне опитування (2 запитання). На заліку студенти мають дати розгорнуту відповідь на два загальні питання, кожне з яких оцінюється в 10 балів.

Критеріями оцінювання відповіді є:

- Відповідь повна, подане власне бачення проблеми 10;
- Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу 8-9;
- Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання 6-7;
- Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки 4-5;
- Відповідь фрагментарна, відображені лише деякі аспекти проблеми 3;
- Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі фактичного матеріалу 2;
- Відповідь має значні помилки елементарного рівня 0-1.

Обов'язковою вимогою для допуску до підсумкового контрольного опитування (заліку) є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 48 балів (тобто не менше 60% від загальної кількості балів, які можливо отримати під час семестрового оцінювання). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт (отримання не менше 6 балів з 10 можливих за кожною).

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Залік	Підсумкова оцінка
Рекомендований мінімум	24	24	12	60
Максимум	40	40	20	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ теми	Назва лекції	Кількість годин		
		лекції	семінари/ лаборат., практичні	самост. робота
Змістовий модуль 1				
Цифрові технології в музеї: історія, теорія, практика				
1	Вступ до теорії баз даних. Історія. Основні визначення.	2	2	8
2	Цифрові технології й основні функції музею.	2	4	6
3	Організація робіт по створенню АІС в музеї	-	2	4
4	Новітні системи для збереження й обробки музейних big data.	2	3	8
	Реферат з тем ЗМ1	-	-	10
Модульна контрольна робота			1	
Змістовий модуль 2				
Цифрові технології для роботи з музейними колекціями				
5	Музейні бази даних: історія	2	2	8
6	Адаптація стандартного програмного забезпечення для музею: переваги і проблеми	-	2	4
7	Автоматизовані бази даних: особливості застосування в музеї	2	4	10
8	Принципи пошуку, сортування, редагування інформації в базі даних музею	2	2	8
9	Облікові системи в музеї: український і світовий досвід (огляд)	2	3	8
	Реферат з тем ЗМ2	-	-	6
Модульна контрольна робота			1	
	ВСЬОГО	14	26	80

Загальний обсяг **120** год., в тому числі:

Лекцій – **14** год.

Практичні заняття – **26** год.

Самостійна робота - **80** год.

Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Ноль Л. Я. Информационные технологии в деятельности музея: Учеб. пособие. Москва, 2007.
2. Салата О. О. Основи музеєзнавства. Навчально-методичний посібник. Вінниця, 2015.
3. Шляхтина Л. М. Основы музейного дела. Теория и практика. Москва, 2009.
4. Свободное программное обеспечение. Приложения для образования, культуры и доступа к информации.
URL: <https://www.unesco.kz/publications/ci/2009/ci-foss.pdf>
5. Museum in a Digital Age / ed. By R. Parry. Routledge, Oxon, 2010.
6. Tallon L. and Walker K. Digital Technologies and The Museum Experience. Handheld Guide and Other Media. Altamira Press, 2008.

Додаткова

1. Васильева П. О., Качуровская Д. В., Михайлова А. В., Феоктисова С. Э. Музей в цифровую эпоху: Перегрузка. 2018
2. Громова Н.Ш. Составление электронных баз данных на визуальную информацию. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. 2007. №6. С. 8-15.
3. Гураль Р. І. Новітні технології у музейній справі // II Науково-практична конференція "Музейна педагогіка – проблеми, сьогодення, перспективи". (25-26 вересня, 2014 р., м. Київ). Київ, 2014. С 26-28.
4. Єрмолаєва І. Тенденції використання сучасних технологій у фондовій роботі музею. *Військово-історичний меридіан: електронний науковий фаховий журнал. Спецвипуск*.
URL: <https://vim.gov.ua/pages/ua/archive/>
5. Івакіна І.Ю., Листопад Г.І., Олексюк І.М., Батенко Н.М. Електронний каталог музейних предметів фондової збірки Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника: проблеми укладання та перспективи модернізації. *Могілянські читання*. 2017. С. 375-379.
6. Иевлева Н. В., Потапова М. В. Музей и публика. Санкт-Петербург, 2013.
7. Малкова Е. В., Сизова И. А. Применение информационных технологий в классических художественных музеях: учеб. пособие. Томск: Изд-во Том. ун-та, 2017.
8. Петрович В., Рябчикова Ф. Проблеми застосування новітніх технологій в обліку музейних предметів. *Острозький краєзнавчий збірник*. 2012. Вип. 5. С. 173-177.
9. Цифра в музеї. Linked DATA / упор. Владислав Піоро. Київ: Видавець ФОП Лопатіна О.О., 2019.
10. Шевцов І.П., Фененко А.О. Інформаційна система обліку музейних фондів Харківського історичного музею. «Луньовські читання». *Матеріали науково-практичних семінарів (2010–2014 рр.)*. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. С. 158–164.